

ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ και η ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗ ΕΛΞΗ στη Λατινική Γλώσσα

[Λατινικά Κείμενα Λυκείου]

1.- Το Γερουνδιακό [gerundivum] είναι ονοματικός επιθετικός ρηματικός τύπος της Μέσης / Παθητικής φωνής και με παθητική σημασία.

Είναι δευτερόκλιτο, τριγενές, τρικατάληκτο επίθετο με καταλήξεις:

-ndus,-nda,-ndum.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

amo / amandus-a-um [Πρώτη συζυγία]

deleo / delendus-as-um [Δεύτερη συζυγία]

lego / legendus-a-um [Τρίτη συζυγία]

capiro / capiendus-a-um [Συζυγία των ρημάτων σε -io]

audio / audiendus-a-um [Τέταρτη συζυγία]

Ισοδυναμεί με τα εις – τος και – τεος ρηματικά επίθετα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσης και μεταφράζεται «πρέπει να.....».

2.- Το Γερουνδιακό μαζί με τους τύπους του βοηθητικού ρήματος **sum** σχηματίζει την Παθητική περιφραστική συζυγία.
Το ποιητικό αίτιο τίθεται ή εννοείται σε πτώση Δοτική.

3.- Παρουσιάζει δύο [2] τύπους συντάξεων:

A) Προσωπική σύνταξη

Το γερουνδιακό ως κατηγορούμενο συμφωνεί με το υποκείμενο του sum σε γένος, αριθμό και πτώση.

Προϋπόθεση το Γερουνδιακό να ανήκει σε ρήμα μεταβατικό που συντάσσεται με αιτιατική.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

κείμενο 33 : ** omnia sunt excitanda tibi uni

** constituenda [tibi] judicia [sunt]

** revocanda [tibi] fides [est]

** comprimendae [tibi] libidines [sunt]

** propaganda [tibi] suboles [sunt]

** omnia [tibi] vincienda [sunt]

** omnia nunc belli vulnera tibi sananda sunt

κείμενο 46 : ** nec magis vituperandus [nobis] est proditor patriae quam proditor

communis utilitatis, aut communis salutis desertor

** ut laudandus [nobis] is sit

κείμενο 48 : ** quod [Sertorio] imperandum militibus esset

B) Απρόσωπη σύνταξη

Το Γερουνδιακό είναι στο ουδέτερο γένος, ονομαστική ενικού αριθμού και το ρήμα sum σε τρίτο ενικό πρόσωπο.

Προϋπόθεση το Γερουνδιακό να είναι αμετάβατου ρήματος ή μεταβατικού που δεν συντάσσεται με αιτιατική.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Κείμενο 33 : ** subveniendum [tibi] reipublicae est

4.- Το Γερουνδιακό ως επιθετικός προσδιορισμός

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Κείμενο 14 : ** species horrenda

5.- Το Γερουνδιακό ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο ή υποκείμενο ρημάτων με τη σημασία «δίνω, παραδίδω, παρέχω κλπ» .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Κείμενο 36 : ** ille...se.....assidentem et.....cenantem eis spectandum praebuit

ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗ ΕΛΞΗ [attractio gerundiva]

Λέγεται το συντακτικό φαινόμενο της Λατινικής Γλώσσης κατά το οποίο γίνεται μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης [σύνταξη με Γερούνδιο] σε παθητική σύνταξη [σύνταξη με Γερουνδιακό].

Προϋπόθεση για να γίνει Γερουνδιακή έλξη το Γερούνδιο να είναι μεταβατικό ρήμα και να συντάσσεται με αιτιατική πτώση ή με αφαιρετική για τα ρήματα utor, furor, fungor, potior.

Κατά τη μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική, δηλαδή από Γερούνδιο σε Γερουνδιακό ακολουθείται η εξής πορεία:

A] Το αντικείμενο του Γερουνδίου τίθεται στην πτώση του Γερουνδίου ως υποκείμενο του Γερουνδιακού

B] Το Γερούνδιο αντικαθίσταται από Γερουνδιακό, το οποίο συμφωνεί με το υποκείμενό του σε γένος, αριθμό και πτώση

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Η ενεργητική σύνταξη laudem expetendo

↓ ↓

γίνεται παθητική σύνταξη laude expetenda

δηλαδή, το **laude** τέθηκε σε αφαιρετική πτώση για να συμφωνεί με την αφαιρετική πτώση του Γερουνδίου **expetendo**, ενώ το Γερουνδιακό **expetenda** τέθηκε σε αφαιρετική πτώση, ενικού αριθμού, θηλυκού γένους [εξαιτίας του **laude**].

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: laus,-dis=θηλυκό / expetendo = Γερούνδιο / expetenda = Γερουνδιακό
expeto Τρίτη συζυγία, ρήμα μεταβατικό, συντασσόμενο με αιτιατική.

** Η Γερουνδιακή έλξη είναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ, δηλαδή επιτρέπεται μόνο η χρήση Γερουνδιακού, αντί να χρησιμοποιηθεί εμπρόθετο Γερούνδιο ή δοτική Γερουνδίου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: cupiditas liberandi patriam → cupiditas liberandae patriae
ars scribendi epistulas → ars scribendarum epistularum

** Η Γερουνδιακή έλξη είναι ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ [αλλά προτιμάται συνήθως στην κλασσική μορφή της Λατινικής Γλώσσης][δηλαδή επιτρέπεται και η χρήση Γερουνδίου και η χρήση Γερουνδιακού] σε περίπτωση χρήσης απρόθετης Γενικής ή Αφαιρετικής Γερουνδίου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: de transportando exercitu magnopere curavit [ΔΕΝ ΑΛΛΑΖΕΙ]

** Η Γερουνδιακή έλξη ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΗ [δηλαδή επιτρέπεται μόνο η χρήση Γερουνδίου], όταν το αντικείμενο του Γερουνδίου είναι σε ουδέτερο γένος επιθέτου ή αντωνυμίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: cupidus erat audiendi multa [ουδέτερο επιθέτου]
potestas diligendi ea [ουδέτερο αντωνυμίας]

**** ΔΙΑΛΥΣΗ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗΣ ΕΛΞΗΣ**

Μετατροπή της παθητικής σύνταξης [χρήση Γερουνδιακού] σε ενεργητική σύνταξη [χρήση Γερουνδίου] ακολουθείται ακριβώς η αντίθετη πορεία.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

ars administranda rei publicae [administranda Γερουνδιακό / rei publicae γενική]
ars administrandi rem publicam [administrandi Γερούνδιο / rem publicam αιτιατική].

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ στα Λατινικά Κείμενα Λυκείου

**** ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ**

Κείμενο 33 : ** omnia sunt excitanda tibi uni

- omnia a te uno ecxitari oportet
- tu unus omnia excitare debes
- ** constituenda [tibi] judicia [sunt]
 - judicia [a te] constitui oportet
 - [tu] judicia constituere debes
- ** revocanda [tibi] fides [est]
 - fidem [a te] revocari oportet
 - [tu] fidem revocare debes
- ** comprimendae [tibi] libidines [sunt]
 - libidines [a te] comprimi oportet
 - [tu] libidines comprimere debes
- ** propaganda [tibi] suboles [sunt]
 - subolem [a te] propagari oportet
 - [tu] subolem propagare debes
- ** omnia [tibi] vincienda [sunt]
 - omnia [a te] vinciri oportet
 - [tu] omnia vincire debes
- ** omnia nunc belli vulnera tibi sananda sunt
 - omnia nunc belli vulnera a te sanari oportet
 - [tu] omnia nunc belli vulnera sanare debes

- Κείμενο 46 :** ** nec magis vituperandus [nobis] est proditor patriae quam proditor
 communis utilitatis, aut communis salutis desertor
- nec magis vituperari [a nobis] oportet proditorem patriae quam proditorem
 communis utilitatis, aut communis salutis desertorem
 - nec magis [nos] vituperare debemus proditorem patriae quam proditorem
 communis utilitatis, aut communis salutis desertorem
- ** ut laudandus [nobis] is sit
- ut eum [a nobis] laudari oporteat
 - ut [nos] eum laudare debeamus
- Κείμενο 48 :** ** quod [Sertorio] imperandum militibus esset
- quod [a Sertorio] imperari militibus oporteret
 - quod [Sertorius] militibus imperare deberet

**** ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ**

- Κείμενο 7 :** ** vim hostium cavere debetis
- Απρόσωπη : vim hostium a vobis caveri oportet
 - Γερουνδιακό : vis hostium vobis cavenda est
- Κείμενο 30 :** ** Murenam laudare debemus
- Απρόσωπη : Murenam a nobis laudari oportet
 - Γερουνδιακό : Murena nobis laudandus est

**** ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΡΟΣΩΠΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ**

- Κείμενο 33 :** ** subveniendum [tibi] rei publicae est
- [te] rei publicae subvenire oportet
 - [tu] rei publicae subvenire debes

**** ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΗ ΕΛΞΗ**

Στα κατωτέρω παραδείγματα η παθητική σύνταξη είναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ, γιατί αποκλείεται η χρήση εμπρόθετου Γερούνδιου με αντικείμενο σε αιτιατική.

- Κείμενο 49 :** ** de interficiendo Caesare → εμπρόθετη αφαιρετική της αναφοράς.
- Είναι ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΗ η ενεργητική σύνταξη [de interficiendo Caesarem]
- ** unguim resecandorum causa → εμπρόθετη Γενική του σκοπού.
- Είναι ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΗ η ενεργητική σύνταξη [unguis resecandi causa]
- ** ad eam objurgandam → εμπρόθετη αιτιατική του σκοπού.
- Είναι ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΗ η ενεργητική σύνταξη [ad objurgandum eam]

**** ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ**

A.- Στα κατωτέρω παραδείγματα η παθητική σύνταξη είναι ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ, όμως προτιμάται, αφού πρόκειται για απρόθετη Γενική ή Αφαιρετική του Γερουνδίου με αντικείμενο σε αιτιατική πτώση.

Κείμενο 32 :

1. **cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam [Οι Γενικές των Γερουνδίων είναι αντικειμενικές στο επίθετο cupidus]
- **cupidus bene gerendae et administrandae rei publicae [με Γερουνδιακή έλξη]
2. **colendo et cogitando hominess excellentes [Τα Γερούνδια σε αφαιρετική του τρόπου]
- **colendis et cogitandis hominibus excellentibus [με Γερουνδιακή έλξη]
3. **laudem et honestatem solum expetendo [Το Γερούνδιο σε αφαιρετική του τρόπου]
- **laude et honestate solum expetenda [με Γερουνδιακή έλξη]

Β.- Στα κατωτέρω παραδείγματα η Γερουνδιακή έλξη είναι ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΗ, γιατί το Γερούνδιο δεν έχει αντικείμενο σε αιτιατική πτώση.

Κείμενο 31 :

***cupiditate pugnandi permotus* [Το Γερούνδιο είναι Γενική αντικειμενική στο *cupiditate*]

Κείμενο 32:

***non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum* [Τα Γερούνδια είναι εμπρόθετες αιτιατικές του σκοπού]

***cruciatus....et....pericula....parvi esse ducendo* [Το Γερούνδιο είναι αφαιρετική του τρόπου]

Κείμενο 38:

***longa mora standi fessa* [Το Γερούνδιο είναι Γενική αντικειμενική στο *mora*]

Κείμενο 42:

***conjunctionemque nascentem non credendo confirmaverunt* [Το Γερούνδιο είναι αφαιρετική του τρόπου]

**Βλέπε και τη Σχολική Λατινική Γραμματική.

Σοφία Γ. Μεσίγκου – Γιώργος Ι. Κρικώνης

Φιλόλογοι

Σεπτέμβριος 2017